

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Statistiky

Bakalářská práce

Statistická analýza kriminality v konkrétním regionu

Popova Elizaveta

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Elizaveta Popova

Ekonomika a management

Název práce

Statistická analýza vývoje kriminality ve vybraném regionu

Název anglicky

Statistical analysis of the development of crime in the selected region

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je statistická analýza vývoje kriminality ve vybraném regionu. Práce se zaměří na hodnocení dosavadního vývoje jednotlivých kriminálních činů včetně změn v jejich struktuře, případně bude hledat příčiny těchto změn.

Metodika

Při zpracování bakalářské práce budou využity základní metody z oblasti analýzy časových řad. Konkrétně se bude jednat o grafické zobrazení, které bude doplněno o výpočet elementárních charakteristik. Případně další statistické metody budou doporučeny v průběhu zpracování bakalářské práce.

Doporučený rozsah práce

30-50

Klíčová slova

kriminalita, kriminologie, trestné činy, policie ČR, statistická analýza, časové řady

---

Doporučené zdroje informací

- DIBLÍKOVÁ, Simona a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2016. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017. ISBN 978-80-7338-170-7.
- HINDLS, Richard, ARLTOVÁ, Markéta, HRONOVÁ, Stanislava, MALÁ, Ivana, MAREK, Luboš, PECÁKOVÁ, Iva, ŘEZANKOVÁ, Hana. Statistika v ekonomii. Praha: Professional Publishing, 2018. 395 s. ISBN 978-80-88260-09-7.
- SVATOŠOVÁ, Libuše, KÁBA, Bohumil. Statistické metody II. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9.
- SVATOŠ Roman. Kriminologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
- TOMÁŠEK, Jan. Úvod do kriminologie. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 215 s. ISBN 978-80-7380-746-7.
- VÁLKOVÁ Helena, KUČHTA Josef, HULMÁKOVÁ Jana a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3.
- ZOUBKOVÁ Ivana, MOULISOVÁ Marcela. Kriminologie a prevence kriminality. Praha: Armex: Trivis, 2004. 146 s. ISBN 80-86795-05-5.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavla Hošková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 6. 3. 2023

Ing. Tomáš Hlavsa, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 3. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Statistická analýza kriminality v konkrétním regionu " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavle Hoškové, Ph.D. za vedení, ochotu a cenné připomínky, které mi pomohly při zpracování mé práce. Také bych chtěla vyjádřit své poděkování své rodině za pomoc a podporu.

Statistická analýza kriminality v konkrétním regionu

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na kriminalitu v Ústeckém kraji v České republice. K dosažení tohoto cíle jsou využita roční data z období 2010 až 2021. V první části práce je vysvětleno, co je kriminologie jako vědní obor. Dále jsou popsány různé druhy zločinů a prevence kriminality v České republice.

V druhé části práce se zaměřujeme na statistickou analýzu kriminality ve vybraném regionu. Pomocí grafického zobrazení vývoje a základních charakteristik jsou analyzována roční data o kriminalitě v daném období. Tyto charakteristiky mohou zahrnovat například počet a druhy trestných činů, počet obětí a jejich charakteristiky, počet a způsoby objasnění trestných činů atd.

Klíčová slova: kriminalita, kriminologie, trestné činy, policie ČR, prevence, statistická analýza, časové řady.

Statistical analysis of the development of crime in the selected region

Abstract

This bachelor thesis focuses on the analysis of crime in the Usti Region of the Czech Republic. Yearly data from the period of 2010 to 2021 is used to achieve this goal. In the first part of the thesis, the field of criminology as a scientific discipline is explained. Various types of crimes and crime prevention measures in the Czech Republic are also described.

The second part of the thesis focuses on the statistical analysis of crime in the selected region. Yearly data on crime during the given period is analysed through the use of graphical representations and fundamental characteristics. These characteristics may include the number and types of criminal offenses, the number and characteristics of victims, the number and methods of solving criminal cases, and so on.

Keywords: crime, criminology, criminal offenses, Czech Police, prevention, statistical analysis, time series.

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Cíl práce a metodika	10
2.1 Cíl práce	10
2.2 Metodika.....	10
3 Teoretická východiska	13
3.1 Kriminologie	13
3.1.1 Funkce kriminologie	13
3.1.2 Vědní obory související s kriminologií	15
3.1.3 Cíle kriminologie	17
3.2 Kriminalita.....	18
3.2.1 Základní ukazatele kriminality	20
3.2.2 Zjevná a latentní kriminalita	22
3.3 Prevence kriminality	25
3.3.1 Prevence kriminality v České Republice	27
4 Vlastní práce	31
4.1 Charakteristika Ústeckého kraje.....	31
4.1.1 Vývoj kriminality ve vybraném regionu	33
4.1.2 Intenzita kriminality	39
4.2 Nezaměstnanost a kriminalita	40
4.3 Vývoj vybraných druhů kriminality Ústeckého kraje	42
5 Závěr.....	45
6 Seznam použitých zdrojů.....	47
7 Přílohy	49

1 Úvod

Vývoj kriminality je jednou ze složek historie vývoje společnosti, v níž sociální, ekonomické a lidské procesy vždy způsobovaly změny v kriminalitě, stejně jako ve způsobech a prostředcích páchaní trestných činů. Zločinnost existovala ve všech dobách a měnila se nejen v jednotlivých epochách a zemích, ale také, i když zřídka, v jednotlivých regionech. Územní rozdíly v objemu, struktuře, dynamice a charakteru kriminality úzce souvisejí s úrovní sociálního a ekonomického rozvoje jednotlivých zemí a národů, národními tradicemi. Stav kriminality se mění v čase a prostoru, závisí také na obsahu, trendech, příčinách a podmínkách samotné kriminality. Je zřejmé, že kriminalita má historický původ a je v příčinné souvislosti s jevy a procesy probíhajícími ve společnosti. Její úroveň a povaha v různých socioekonomických systémech a zemích souvisí se specifickými podmínkami členů společnosti.

Kriminalita je v současné době jedním z nejpalčivějších společenských problémů nejen v České republice, ale i ve světě. Její vývoj a rozšíření ovlivňuje mnoho faktorů, jako jsou ekonomická situace, společenské změny, migrace, ale také kvalita a účinnost právního systému. V tomto kontextu je důležité zkoumat kriminalitu z hlediska statistických dat a analyzovat je, aby se mohli identifikovat rizikové faktory a navrhnout účinná opatření k prevenci a snižování kriminality.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na statistickou analýzu kriminality v konkrétním regionu České republiky. V rámci práce budou použity dostupné statistické zdroje, jako jsou údaje z policejních zpráv, soudních statistik a dalších relevantních datových zdrojů.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je statistická analýza kriminality v konkrétním regionu České Republiky pomocí metody analýzy časových řad. V rámci této práce budou zkoumány časové řady týkající se různých typů kriminality a bude se analyzovat jejich vývoj v průběhu let. Dále bude provedena analýza mezi kriminalitou a dalšími socioekonomickými ukazateli, jako jsou například míra nezaměstnanosti. Cílem bude zjistit, zda existuje nějaká statisticky významná spojitost mezi těmito ukazateli a kriminalitou.

2.2 Metodika

Využijeme metodu analýzy časových řad pro zpracování dat o kriminalitě získaných z webových stránek Policii ČR a Českého statistického úřadu. Metodika práce statistickou analýzou kriminality pomocí časových řad zahrnuje několik kroků. Nejprve je třeba získat relevantní data o kriminalitě z oficiálních zdrojů, jako jsou policejní statistiky. Poté je nutné vytvořit časové řady, které obsahují věcně a prostorově srovnatelné pozorování, která jsou chronologicky uspořádána. Dalším krokem je analýza časových řad a výpočet statistických ukazatelů, které umožní získat přehled o vývoji kriminality v průběhu času. Nakonec se provádí vizualizace dat pomocí grafů a diagramů, což usnadňuje porozumění vývoji kriminality a identifikaci významných trendů. (Hindls, 2007)

Časová řada je posloupnost hodnot nějaké proměnné, která je uspořádána chronologicky v čase. Příklady časových řad zahrnují indexy spotřebitelských cen, počet žáků na základní škole, narozené děti v dané zemi, ceny akcií na burze, návštěvnost kulturních památek, průměrné mzdy zaměstnanců a mnoho dalších. Časové řady se používají v mnoha oblastech, jako jsou věda, technika, ekonomie, zemědělství, průmysl a mnoho dalších. Tyto řady umožňují sledovat a analyzovat změny a trendy v určité proměnné v průběhu času, což může pomoci při rozhodování a plánování v různých oblastech.

Dělení časových řad

Časové řady mohou být rozděleny podle různých kritérií. Například mohou být rozděleny podle časového hlediska na intervalové (pro ukazatele měřené v určitém intervalu) a okamžikové (pro ukazatele měřené k určitému okamžiku). Podle periodicity, s jakou jsou

údaje v řadě sledovány, mohou být rozděleny na dlouhodobé (s periodicitou sledování alespoň jednoho roku) a krátkodobé (s periodicitou sledování měsíční, týdenní, či dokonce i denní). Časové řady mohou být také rozděleny podle druhu sledovaných ukazatelů na primární (přesně naměřené údaje) a sekundární (odvozené údaje). A konečně, podle způsobu vyjádření údajů, mohou být časové řady rozděleny na naturální (hodnoty jsou vyjádřeny v naturálních jednotkách) a peněžní (hodnoty jsou vyjádřeny v peněžních jednotkách).

Základní charakteristiky časových řad

Základní charakteristiky časových řad se zaměřují na analýzu dynamiky vývoje a popisují rychlost změn sledovaných ukazatelů v průběhu času. Mezi ně patří absolutní charakteristiky, které slouží ke srovnání jednotlivých hodnot v rámci časové řady.

Mezi absolutní charakteristiky patří první diference, také označovaná jako absolutní přírůstky. Tato charakteristika umožňuje porovnávat změnu v jednotlivých obdobích tím, že srovnává přírůstky mezi jednotlivými obdobími. Konkrétně se jedná o porovnání absolutního přírůstku v daném období s přírůstkem v období bezprostředně předcházejícím.

- První diference:

$$dy_t = y_t - y_{t-1}, \quad t = 2, 3, \dots, n. \quad (2.1)$$

Kromě absolutních charakteristik se také používají relativní charakteristiky, které se zaměřují na měření růstu. Mezi ně patří koeficient růstu, který určuje rychlost, jakou se časová řada zvyšuje nebo snižuje. Pokud je koeficient růstu vyjádřen v procentech, označuje se jako tempo růstu.

- Koeficient růstu:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n, \quad (2.2)$$

Vypočítání průměrného koeficientu růstu časové řady je možné pouze v případě, že má časová řada stále monotónní průběh - buď roste nebo klesá. V případě, že tato podmínka není splněna, je možné časovou řadu rozdělit na části, které mají stále rostoucí nebo klesající trend, a vypočítat koeficient růstu pro každou část zvlášť.

- Průměrný koeficient růstu:

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} \cdot \frac{y_3}{y_2} \cdot \dots \cdot \frac{y_n}{y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}} . \quad (2.3)$$

Klasický model časové řady slouží k popisu forem pohybu, aniž by se zkoumaly příčiny těchto pohybů. Model se skládá z čtyř složek, které mohou nebo nemusí být přítomny v dané časové řadě. První složkou je trendová složka, která popisuje hlavní tendenci dlouhodobého vývoje časové řady. Tato složka může být rostoucí nebo klesající, a pokud hodnoty kolísají kolem určitého bodu, mluvíme o časové řadě "bez trendu". Druhou složkou je sezónní složka, která představuje pravidelné odchylky od trendové funkce, které se opakují s periodou do jednoho roku. Tyto odchylky mohou být způsobeny ročními obdobími nebo společenskými zvyklostmi. Třetí složkou je cyklická složka, která popisuje dlouhodobé kolísání od trendu s periodou delší než jeden rok. Poslední složkou je náhodná složka, kterou nelze popsat žádnou funkcí a je ovlivněna náhodnými faktory. Po rozložení časové řady na tyto složky je možné lépe porozumět formě pohybu a dělat predikce pro budoucnost. (Svatošová, 2004)

3 Teoretická východiska

3.1 Kriminologie

Kriminologie je interdisciplinární obor zabývající se studiem kriminality a kriminálního chování. Jedná se o obor, který se zaměřuje na analýzu a výzkum trestného chování a jeho příčin a důsledků. Kriminologie využívá poznatků a metod z různých disciplín, jako jsou právo, psychologie, sociologie, statistika, kriminalistika a další. Pojem "kriminologie" pochází ze dvou slov: latinského «crimen» - zločin a řeckého «logos» - věda, nauka.

Kriminologie zkoumá různé aspekty kriminality, včetně jejího výskytu a šíření v různých společenských kontextech, faktorů, které k ní přispívají, a možností prevence a řešení kriminálních jevů. Mezi témata, kterým se kriminologie věnuje, patří například kriminalistická psychologie, teorie kriminálního chování, kriminalistika, kriminalistická statistika a další oblasti. (Walker, 2010)

Kriminologie se využívá v mnoha profesích, včetně trestního práva, práce s mládeží, sociální práce, psychologie, vzdělávání, vězeňské služby a dalších. Kriminologie také pomáhá při tvorbě a uplatňování kriminalistické politiky a právních předpisů a má tak vliv na celou společnost a její fungování.

Předmětem kriminologie je studium kriminality, jednotlivých druhů kriminality, kriminality v určitých sociálních skupinách, kriminality v různých regionech a kriminality v určité fázi společnosti. Příčinou kriminality je soubor sociálních, ekonomických, sociálně-psychologických a politických jevů, které kriminalitu přímo reprodukuje.

3.1.1 Funkce kriminologie

Kriminologie při řešení problémů vymezených jejím předmětem provádí vědecký výzkum z různých hledisek: odhaluje základní rysy kriminality, analyzuje příčinné vztahy, studuje trendy a zákonitosti tohoto jevu, a to nejen z hlediska jeho minulosti a současnosti, ale i z hlediska jeho budoucnosti.

Kriminologie má tedy tři hlavní funkce:

1. Popisné funkce (diagnostické)

Diagnostická funkce kriminologie se zaměřuje na analýzu a identifikaci příčin kriminálního chování a vytvoření diagnostických profilů kriminálních jedinců. Cílem diagnostické funkce kriminologie je vytvořit základ pro vývoj prevence kriminality a navrhování účinných opatření pro snižování kriminality.

V diagnostice kriminálního chování se využívají různé přístupy, jako jsou psychologické a sociologické teorie, biologické faktory, kulturní vlivy a další. Výzkumy ukazují, že kriminální chování je často multifaktoriální a může být ovlivněno různými faktory, jako jsou sociální prostředí, osobnost jedince, biologické faktory a další.

Diagnostická funkce kriminologie může být aplikována na různé aspekty kriminality. Například v kriminologii obecně lze použít diagnostickou funkci pro zkoumání trendů v kriminalitě, analýzu úspěšnosti trestního řízení, případně k přípravě různých preventivních opatření pro snižování kriminality.

Diagnostická funkce může kriminologie pomoci rozpoznat obecné vzorce trestného chování, jakož i specifické faktory, které vedou jednotlivé osoby ke spáchání trestného činu. Tento přístup umožňuje vyvinout účinné metody pro prevenci kriminality a minimalizovat její dopady na společnost.

2. Vysvětlující funkce (etiologické)

Etiologická funkce kriminologie se zaměřuje na vysvětlení příčin kriminálního chování a vytvoření teoretických modelů, které umožňují porozumět vzniku a vývoji kriminality. Cílem etiologické funkce kriminologie je objasnit faktory, které vedou k výskytu trestného chování a identifikovat rizikové faktory pro kriminální chování.

V rámci etiologické funkce kriminologie se využívají různé přístupy, jako jsou biologické teorie, psychologické teorie, sociologické teorie a další. Tyto teorie se snaží vysvětlit, jaké faktory mohou vést k trestnému chování a jaké jsou příčiny kriminálního chování.

Například biologické teorie se zaměřují na vliv biologických faktorů, jako jsou geny, hormony, mozkomíšní tekutina a další, na výskyt kriminality. Podle těchto teorií jsou určité biologické faktory spojené s větším rizikem kriminálního chování.

Psychologické teorie se snaží vysvětlit kriminální chování pomocí osobnostních vlastností a psychických poruch. Tyto teorie se zaměřují na faktory jako jsou traumata v dětství, nízká sebehodnota, neadekvátní zvládnání stresu a další.

Sociologické teorie se snaží vysvětlit kriminalitu jako důsledek sociálních faktorů, jako jsou chudoba, nezaměstnanost, nízká vzdělanost a další. Tyto teorie se zaměřují na vztah mezi jednotlivcem a jeho sociálním prostředím a na faktory, které vedou k odchýlkám od normálního chování. Etiologická funkce kriminologie má důležitý význam pro prevenci a léčbu kriminality, protože porozumění příčinám trestného chování může vést k účinným preventivním opatřením a terapiím.

3. Prediktivní funkce

Prediktivní funkce kriminologie se zaměřuje na identifikaci faktorů a rizik, která mohou přispět k výskytu kriminality u jedinců nebo v určitých populacích. Tyto faktory a rizika se snaží kriminologové identifikovat a analyzovat pomocí různých metod a technik, včetně statistických modelů a psychologických testů.

Cílem prediktivní funkce kriminologie je především predikce (předpověď) budoucího chování jednotlivců nebo skupin, které by mohlo vést k trestné činnosti. Tento přístup může pomoci při prevenci kriminality a také při identifikaci osob s vysokým rizikem, u kterých by mohla být přijata předem preventivní opatření.

Mezi faktory, které se obvykle zahrnují do analýz prediktivní funkce kriminologie, patří například biologické faktory (např. genetika, hormony), sociální faktory (např. vzdělání, zaměstnanost, rodinné prostředí), psychologické faktory (např. chování, osobnost) a environmentální faktory (např. kriminalita v dané lokalitě).

Nicméně, je třeba si uvědomit, že predikce budoucího chování nemůže být nikdy stoprocentně přesná, a proto by se měla vždy provádět s opatrností a ohledem na individuální situace jednotlivých osob.

3.1.2 Vědní obory související s kriminologií

Empirický kriminologický výzkum je systém cílevědomého získávání, komplexní analýzy a kvalifikované interpretace kriminologických informací pro následné využití v praxi boje proti kriminalitě a společensky nebezpečnému chování.

Podstatou kriminologie se stalo vědecké zkoumání zločinu. Stojí za povšimnutí, že empirickou povahu svého oboru mají kriminologové tendenci zdůraznit pokaždé, přijde-li řeč na význam kriminologie pro trestněprávní vědu a kriminální politiku. (Tomášek, 2010) Mezi obory, které se spojují s kriminologií, patří viktimologie a penologie.

Viktimologie je obor, který se zabývá studiem obětí trestné činnosti a jejich zkušeností. Jedná se o vědní disciplínu, která se často spojuje s kriminologií, protože oba obory se zaměřují na problematiku trestné činnosti.

Viktimologie se snaží porozumět zkušenostem obětí trestné činnosti a zkoumá, jaké jsou důsledky pro oběti, jaké jsou faktory, které přispívají k výskytu trestné činnosti a jak by se mohlo předcházet trestné činnosti, aby se snížil počet obětí.

Viktimologie má mnoho vazeb na kriminologii, protože kriminalita často zahrnuje oběti trestné činnosti. Studium obětí a jejich zkušeností může pomoci v pochopení, proč se některé osoby stanou oběťmi trestné činnosti a jak lze tuto problematiku řešit.

Viktimologie také zkoumá, jak jsou oběti ovlivněny trestním řízením a jak by se daly obětem poskytnout vhodné služby a podpora.

Kombinace kriminologie a viktimologie může pomoci při pochopení celkového obrazu trestné činnosti a umožnit lépe přizpůsobit prevenci trestné činnosti a podporu obětí.

Penologie je vědní disciplína, která se zabývá studiem trestů a nápravy trestanců. Jedná se o obor, který se často spojuje s kriminologií, protože oba obory se zaměřují na problematiku trestné činnosti. Penologie se snaží porozumět tomu, jak tresty a nápravná opatření fungují a jak mohou být nejúčinněji použity k prevenci trestné činnosti a ke snížení recidivy. Obecně lze penologii rozdělit na dvě hlavní oblasti: tresty a nápravu. Tresty zahrnují různé formy trestu, jako jsou odnětí svobody, pokuty a podobně. Penologie se snaží porozumět tomu, jak tresty fungují, jak ovlivňují trestance a jak lze tresty co nejlépe přizpůsobit trestné činnosti a jednotlivým trestancům. Náprava se zaměřuje na poskytnutí trestancům možnosti zlepšit své chování a připravit se na úspěšný návrat do společnosti. Penologie zkoumá, jaké jsou nejúčinnější způsoby nápravy trestanců a jak lze snížit recidivu. Penologie a kriminologie se prolínají, protože pochopení trestů a nápravy trestanců může pomoci při řešení kriminality a trestné činnosti obecně. Kriminologové se také často zaměřují na studium kriminálních návyků a chování, které mohou být relevantní pro penologii. Penologie a kriminologie tak mohou spolupracovat na vývoji účinnějších způsobů prevence trestné činnosti a ochrany společnosti před kriminálními aktivitami. (Kuchta, Válková, 2005)

3.1.3 Cíle kriminologie

Kriminologie je vědní obor, který se zabývá studiem trestného činu, kriminality a trestání. Cílem kriminologie je pochopit příčiny a následky kriminality, identifikovat faktory, které přispívají k vzniku trestných činů, a navrhnout způsoby, jak kriminalitu omezit a předcházet jí. Kriminologie se také zabývá studiem trestního práva, soudního systému a výkonu trestu. Výzkum v kriminologii se zaměřuje na různé aspekty trestného činu, jako jsou jeho příčiny, faktory, které ovlivňují jeho vznik, motivace pachatelů, typy trestných činů a jejich vývoj v čase. Kriminologie se také zajímá o následky trestného činu pro oběti, rodiny obětí a celou společnost. (Jíchová, J.,2008)

Cíle kriminologie se dají rozdělit do několika kategorií:

- 1. Studium kriminality a trestné činnosti** – Kriminologie se snaží porozumět, jakým způsobem a proč se lidé dopouštějí trestné činnosti. Cílem je poskytnout vědecky podložené informace o různých formách trestné činnosti, o tom, kdo jsou pachatelé a jak se liší jejich motivace, jaké jsou dopady trestné činnosti na oběti a společnost jako celek. Prevence kriminality - Cílem kriminologie je také snižovat počet trestných činů a zvyšovat bezpečnost občanů. Kriminologie se snaží identifikovat faktory, které přispívají k vzniku trestné činnosti a vyvinout strategie, jak je eliminovat. Prevence kriminality může být zaměřena na jedince, skupiny nebo na celou společnost.
- 2. Kriminalistika a kriminální soudnictví** – Kriminologie poskytuje důležité informace a znalosti pro policii, kriminalistické úřady, státní zástupce, soudy a další orgány, které se zabývají kriminální činností. Cílem je vylepšit techniky a metody vyšetřování a odhalování trestné činnosti, posílit důkazy v soudních procesech a zajistit, aby tresty byly adekvátní a spravedlivé.
- 3. Ochrana obětí trestné činnosti** – Kriminologie se také věnuje obětem trestné činnosti a snaží se minimalizovat dopady, které na ně má. Cílem je poskytovat pomoc a podporu obětem, zlepšovat způsob, jakým jsou oběti zahrnovány do soudních procesů a zajistit, aby byly oběti kompenzovány za vzniklé škody.
- 4. Zlepšení systému kriminální justice** – Cílem kriminologie je také zlepšovat fungování kriminální justice jako celku, aby byl systém spravedlivější, efektivnější a transparentnější. Kriminologie zkoumá, jak je systém organizován, jaké jsou jeho nedostatky a jak by mohl být vylepšen. Cílem je zajistit, aby byly zachovány základní práva obviněných, aby byly tresty adekvátní a aby byl systém kriminální justice přístupný pro všechny občany.

3.2 Kriminalita

Kriminalita je v širším slova smyslu chápána jako porušení zákonů a pravidel, které jsou stanoveny společností nebo státem. Tento pojem se také používá pro označení obecného porušování pravidel a normálního společenského chování. V širším slova smyslu se kriminalita může vztahovat k mnoha různým druhům chování, které jsou v rozporu se zákonem nebo s pravidly společnosti. Mezi tyto druhy chování patří například trestné činy, delikty, přestupky, ale také například sociálně patologické chování, jako jsou například drogová závislost, alkoholismus nebo prostituce. Zároveň se však kriminalita může vztahovat i k méně závažným trestným činům a přestupkům, které mají spíše symbolický význam pro společnost a jsou sankcionovány z důvodu udržení pořádku a dodržování pravidel. Kriminalita se také může týkat různých skupin lidí, jako jsou například mladiství, osoby s mentálním postižením, nebo různé menšiny, a může být ovlivněna mnoha různými faktory, jako jsou například vzdělání, sociální postavení, rodinné poměry nebo vliv okolního prostředí. (Chromý, 2009)

Sociální povaha kriminality vzniká na základě konkrétních činů spáchaných proti veřejnému zájmu. Zločinci i oběti jsou členy společnosti. Kriminalita souvisí se sociálními procesy a je způsobena spíše sociálními podmínkami než biologickou podstatou člověka.

Důsledky těchto trestných činů ovlivňují především normální fungování společnosti.

Právní povaha kriminality jako fenomén má trestněprávní charakter. Zahrnuje samostatné společensky nebezpečné úkony, které jsou trestním zákonem považovány za trestné činy. Druhy trestných činů a jejich pojmy jsou definovány trestním zákonem. Děje se tak, abych omezit kriminalitu od jiných trestných činů. Kriminalita se tedy liší od jiných trestných činů zejména v tom, že se jedná o trestnou činnost, která způsobuje velké škody a významně narušuje společenské zákony a normy.

Můžeme říci, že kriminalita zahrnuje trestné činy, které jsou obecně považovány za nejtěžší.

Historická variabilita kriminality se od svého vzniku neustále mění v důsledku změn ve společnosti, jejích socioekonomických, ideologicko-politických, organizačně-administrativních a dalších determinant. Přímý vliv na kvalitativní a kvantitativní charakteristiky kriminality měly také změny v právních předpisech. Kvalitativní charakteristiky kriminality se zaměřují na charakteristické vlastnosti a faktory, které mohou ovlivnit vznik a šíření trestné činnosti. Zahrnují faktory, jako jsou motivace pachatele, společenské a kulturní faktory, socioekonomické podmínky, rodinné vztahy, vzdělání a mnoho dalších. Kvalitativní analýza kriminality může pomoci k pochopení, jak a proč se trestná činnost vyvíjí a jaké faktory ji ovlivňují. Kvantitativní charakteristiky kriminality se zaměřují na měřitelné a kvantifikovatelné údaje o trestné činnosti. Tyto údaje zahrnují počet trestných činů, kriminalitu podle pohlaví, věku, etnického původu a dalších sociodemografických faktorů. Kvantitativní analýza kriminality umožňuje srovnávat různé oblasti a časová období a identifikovat trend kriminality. Kvantitativní charakteristiky kriminality se často používají k tvorbě politik a opatření pro boj proti trestné činnosti.

Hmotná povaha kriminality je soubor mnoha jednotlivých protiprávních činů, událostí a pachatelů na daném území v určitém časovém období. Má specifické rysy, které se nemusí vyskytovat u jednoho trestného činu. "Kriminalita není pouze záležitostí jednotlivce, ale má vliv na celou společnost, a to zejména na hospodářský rozvoj, stabilitu a sociální soudržnost. Hmotná povaha kriminality je zvláště důležitá, protože trestná činnost často poškozuje majetek obětí a společnosti a může vést k sociálním nerovnostem a zhoršovat životní podmínky pro ty, kteří jsou nejvíce zranitelní." (United Nations Office on Drugs and Crime, 2018)

Systematičnost kriminality se týká skutečnosti, že trestná činnost může být organizovaná a systematická, což znamená, že kriminalita může být prováděna s určitým záměrem a s využitím strukturovaných postupů, plánování a koordinace mezi pachateli. To může zahrnovat trestnou činnost, jako jsou organizované zločinné skupiny, korupce, praní špinavých peněz a další. Systematičnost kriminality může být prozkoumána pomocí různých metod, jako jsou analýzy zločinnosti, policejní vyšetřování a zpravodajské služby. Tyto metody mohou pomoci identifikovat vzorce a struktury trestné činnosti, a také umožňují účinnější předcházení a potírání kriminality.

3.2.1. Základní ukazatele kriminality

Základní ukazatele kriminality jsou statistické údaje, které slouží k popisu a analýze vývoje kriminality v určitém časovém období a v konkrétní zemi nebo regionu. Tyto ukazatele mohou zahrnovat různé informace o trestné činnosti, jako jsou počty trestných činů, trestní řízení, věkovou a pohlavní strukturu pachatelů, způsob páchání trestné činnosti a další. Základní ukazatele kriminality jsou důležitým zdrojem informací pro orgány činné v trestním řízení, kriminology, sociology a další obory, které se zabývají studiem kriminality. Tyto ukazatele mohou poskytnout informace o trendech vývoje kriminality, což umožňuje posoudit účinnost opatření na její potírání a případně navrhnout nová opatření. Základním ukazatelem kriminality je počet trestných činů, které byly spáchány v určitém časovém období. Tento ukazatel se používá k porovnání kriminality mezi různými regiony, stejně jako k měření trendů v rámci jednoho regionu nebo země. Počet trestných činů zahrnuje různé druhy trestné činnosti, jako jsou krádeže, loupeže, vraždy, násilné trestné činy a další. Tento ukazatel se často používá jako základ pro výpočet dalších ukazatelů. Analýza počtu trestných činů může poskytnout důležité informace o trendech v oblasti kriminality a pomoci při vývoji opatření pro její snížení.

Pro vyjádření intenzity kriminality používáme statisticky ukazatel který se nazývá index kriminality. Slouží k měření míry kriminality v určitém regionu, zemi nebo městě. Index kriminality obvykle kombinuje několik různých ukazatelů kriminality, jako jsou počty trestných činů, trestní řízení, věková a pohlavní struktura pachatelů, způsob páchání trestné činnosti a další faktory, a zahrnuje je do jednoho celkového čísla.

Při výpočtu indexu kriminality se obvykle používá určitý matematický vzorec, který bere v úvahu jednotlivé ukazatele kriminality a přiřazuje jim určitou váhu. Výsledný index kriminality se pak porovnává s indexy z předchozích let nebo s indexy jiných regionů nebo zemí. Představuje relativní četnost evidovaných trestních činů, znamená počet trestních činů na 1 000, 10 000 nebo 100 000 obyvatel trvale žijících na daném území. Index kriminality se používá nejen ve vztahu k odhaleným trestným činům, ale také ve vztahu k pachatelům - stíhání, vyšetřování, odsouzení, uvěznění a skupinám, jako jsou prostitutky, bezdomovci a nezaměstnaní. Slouží k vzájemnému porovnávání údajů o mezinárodní kriminalitě.

Vzorec č.1 Index kriminality

(3.1)

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{počet trestných činů}}{\text{počet obyvatel na daném území}} \cdot 100\,000 \text{ (10\,000, 1\,000)}$$

Zdroj : Tomášek J., 2010

Struktura kriminality odhaluje vnitřní obsah kriminality, poměr skupin nebo jednotlivých druhů kriminality k jejich celkovému počtu na určitém území za určité období. Ukazatel struktury definuje specifickou váhu (podíl) určitých trestných činů (nebo pachatelů). Struktura kriminality se obecně odkazuje na různé charakteristiky trestných činů, jako jsou typy trestných činů, věková a pohlavní struktura pachatelů a způsob páchaní trestné činnosti. Struktura kriminality může být jedním z klíčových ukazatelů, které se používají k analýze kriminality a ke zjišťování, jaká opatření je třeba přijmout k potlačení kriminality. Například, znalost struktury trestných činů může umožnit orgánům zodpovědným za bezpečnost určit, které oblasti jsou nejvíce postižené kriminalitou a které trestné činy jsou nejčastější. To může vést k účinnějším opatřením, jako je například zvýšení policejní přítomnosti v těchto oblastech nebo zvýšení zdrojů pro specifické programy zaměřené na prevenci těchto trestných činů. Znalost věkové a pohlavní struktury pachatelů také může pomoci při plánování a implementaci opatření na prevenci kriminality. Například, pokud jsou mladí lidé častěji zapojeni do kriminality, mohou být vyvinuty speciální programy a iniciativy pro tyto skupiny, které by mohly pomoci snížit míru kriminality. Celkově lze říci, že struktura kriminality může být klíčovým ukazatelem při plánování a implementaci opatření na prevenci kriminality. Analýza struktury kriminality může poskytnout informace o tom, které oblasti jsou nejvíce postižené kriminalitou, jaké typy trestných činů jsou nejčastější a kdo jsou nejvíce postiženi kriminalitou. Tyto informace mohou vést k účinnějším opatřením zaměřeným na snížení míry kriminality. (Kuchta, Válková, 2019)

Dynamika kriminality se obecně odkazuje na růst, pokles nebo stabilní trend vývoje trestné činnosti v průběhu času. Dynamika kriminality může být jedním z klíčových ukazatelů, které se používají k analýze kriminality a ke zjišťování, jak se kriminalita vyvíjí v čase.

Existují různé faktory, které mohou ovlivnit dynamiku kriminality, včetně sociálních, ekonomických a politických faktorů. Například, ekonomická krize nebo zvýšená nezaměstnanost mohou vést ke zvýšení trestné činnosti v důsledku většího tlaku na obyvatelstvo. Na druhé straně, zlepšení hospodářské situace nebo zlepšení vzdělávání a zaměstnanosti mohou vést ke snížení kriminality. Analýza dynamiky kriminality může pomoci při plánování a implementaci opatření na prevenci kriminality. Například, pokud se kriminalita zvyšuje v určité oblasti, mohou být přijata opatření, jako je například zvýšení policejní přítomnosti, zlepšení veřejného osvětlení nebo zvýšení vzdělávacích a zaměstnaneckých příležitostí pro obyvatele. Celkově lze říci, že analýza dynamiky kriminality může být klíčovým ukazatelem při plánování a implementaci opatření na prevenci kriminality. Znalost trendů v kriminalitě a faktorů, které ovlivňují dynamiku kriminality, může pomoci při identifikaci příčin a vývoji strategií na potlačení trestné činnosti.

3.2.2 Zjevná a latentní kriminalita

Z dostupných statistik můžeme zjistit pouze informace o zjevné kriminalitě (registrované), a to tedy větší nebo menší část kriminality skutečné.

1. **zjevná (registrovaná)** - se odkazuje na trestné činy, které jsou nahlášený a zaznamenány v oficiálních statistikách o kriminalitě, které jsou vedeny policií nebo jinými orgány činnými v trestním řízení. Tyto statistiky obvykle obsahují informace o počtu a druhu trestných činů, které byly spáchány v určitém časovém období. Zjevná kriminalita je důležitým ukazatelem pro měření kriminality a vývoje bezpečnostní situace v určité oblasti. Tyto statistiky mohou být použity k analýze trendů v kriminalitě a k plánování opatření na prevenci trestné činnosti. Například, pokud se zjevná kriminalita zvyšuje v určité oblasti, mohou být přijata opatření, jako je zvýšení policejní přítomnosti, zlepšení veřejného osvětlení nebo zvýšení vzdělávacích a zaměstnaneckých příležitostí pro obyvatele.

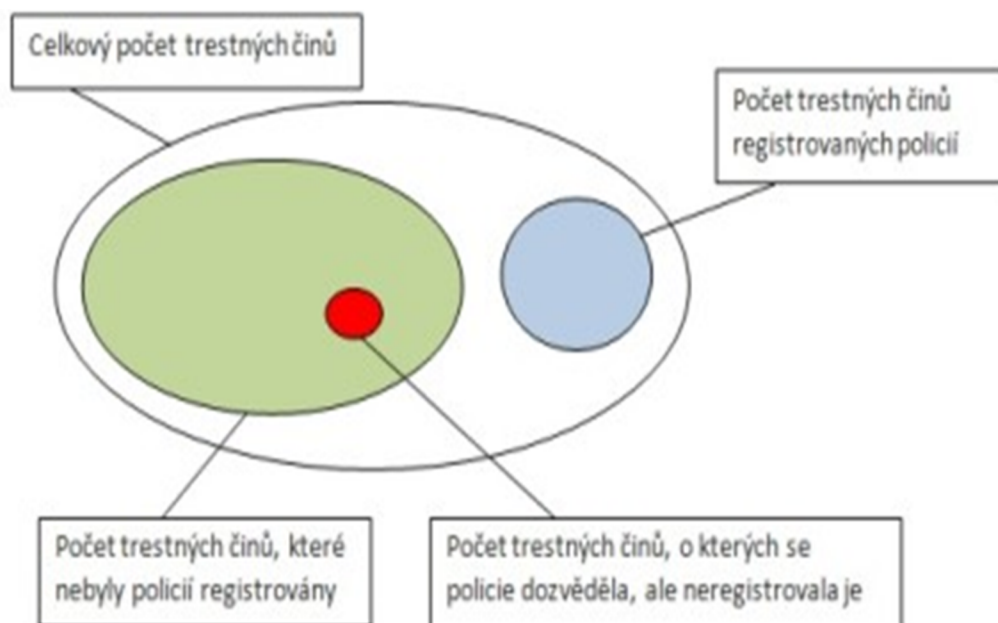
2. **skrytá (latentní nebo neregistrovaná)** - Skrytá kriminalita zahrnuje trestné činy, které nejsou nahlášený orgánům činným v trestním řízení nebo které nejsou zaznamenány v oficiálních statistikách o kriminalitě. Skrytá kriminalita může být způsobena různými faktory, jako jsou obavy obětí z následků nahlášení, nedostatek důvěry v orgány činné v trestním řízení nebo nedostatečné znalosti o tom, jak nahlásit trestnou činnost.

Mezi příklady skryté kriminality patří například nehlášené případy domácího násilí, podvodů, korupce, obchodování s drogami, nelegálního hazardu a mnoho dalších. (Kuchta, Válková, 2005)

3. **skutečná (celková)** (Svatoš, 2012) - Skutečná kriminalita (také nazývaná celková kriminalita) zahrnuje jak registrovanou (zjevnou) kriminalitu, tak i skrytou kriminalitu. Tento pojem označuje celkový počet trestných činů, které se skutečně vyskytují v určité oblasti nebo společnosti, bez ohledu na to, zda jsou nahlášené a zaznamenány v oficiálních statistikách.

Pomocí statistických údajů můžeme identifikovat pouze zjevnou kriminalitu, menší nebo větší její část.

Obrázek č.1 - Zjevná a latentní kriminalita

Zdroj: Kuchta, Válková, 2019

Rozdíl mezi skutečnou kriminalitou a kriminalitou, která je registrována, se nazývá latentní kriminalita, protože nezahrnuje všechny skutečnosti. Je to patrné z obrázku č. 1. V praxi může být do statistiky trestných činů zahrnuto i několik skutků, které ve skutečnosti nejsou trestné. Proto je třeba brát v úvahu, že ideální model může být v praxi upraven. Diskutuje se také o správnosti kategorizace trestných činů, které nebyly registrovány, jako latentní kriminalita, protože už nejde o skrytou kriminalitu. Tyto případy se někdy nazývají umělá latence.

Stručná charakteristika vybraných druhů kriminality

Existuje mnoho způsobů, jakými lze kriminalitu klasifikovat a charakterizovat. Některé z hlavních druhů kriminality jsou následující:

Násilná kriminalita

Násilná kriminalita je jednou ze složek obecné struktury kriminality, která zahrnuje činy fyzického a psychického násilí vůči osobě. Násilnou trestnou činnost lze chápat v širším smyslu, kdy zahrnuje všechny činy, u nichž je násilí prostředkem útoku, a v užším smyslu, kdy zahrnuje pouze ty činy, u nichž je násilí jedním z prvků trestněprávní motivace.

(Marešová, 2015)

Obecná kategorie násilné kriminality zahrnuje:

Kriminalita proti životu - vražda, sebevražda, zabití z nedbalosti a navádění k sebevraždě

Ohrožení zdraví - tento typ trestného činu se týká situací, kdy osoba způsobí zranění nebo zhoršení zdravotního stavu druhé osoby, ať už úmyslně nebo neúmyslně.

Kriminalita proti cti a důstojnosti - únosy, násilné uvěznění, teroristické činy, uvěznění v psychiatrických léčebnách atd.

Sexuální kriminalita - znásilnění, pohlavní zneužívání, vynucený pohlavní styk.

Majetková kriminalita

Majetkové trestné činy jsou vyjmenované v páté hlavě zvláštní části trestního zákoníku (§ 205 - § 232). Kriminalita proti majetku (trestné činy majetkové povahy) jsou jednou z nejčastějších skupin kriminality, které zasahují do jednoho z nejcennějších společenských statků - práva na vlastnictví. (Kuchta, Válková, 2019)

Mravnostní kriminalita

Řada trestných činů, jejichž cílem je podkopat určitý abstraktní morální a duchovní systém společnosti, jejíž představy o morálních ideálech se mohou v průběhu času výrazně měnit. Představuje kolem 1 % všech trestných činů. Policejní statistiky uvádějí několik typů zločinů :

1. znásilnění

2. sexuální nátlak

3. **pohlavní zneužití**
4. **soulož mezi příbuznými kuplířství**
5. **prostituce ohrožující mravní vývoj dětí**
6. **obchodování s lidmi**
7. **šíření pornografie (Svatoš , 2012)**

Hospodářská kriminalita

Hospodářské trestné činy jsou společensky nebezpečné a protiprávní činy, které poškozují hospodářské a obchodní zájmy podniků a občanů. Hospodářské trestné činy jsou páčány v různých odvětvích hospodářství. Nejčastějšími trestnými činy jsou klamání zákazníků a nezákonné podnikání.

Kyberkriminalita

Kyberkriminalita během posledních 20-25 let dosáhla nebývalého rozsahu, k čemuž výrazně přispěla všeobecná digitalizace a všudypřítomné připojení k internetu prostřednictvím notebooků, chytrých telefonů a tabletů, a je právem považována za jeden z nejlukrativnějších artiklů trestné činnosti obecně. Existuje nekonečné množství druhů kyberkriminality, které lze rozdělit do dvou kategorií: jednorázové trestné činy, jako je instalace viru do počítače, který ukradne osobní údaje, a systematické trestné činy, jako je kyberšikana, vydírání, šíření dětské pornografie nebo organizování teroristických útoků. (J. Kolouch , 2017)

3.3 Prevence kriminality

Prevence kriminality je činností státních orgánů a společenských organizací, které jsou prováděny s cílem stabilizovat kriminalitu na sociálně únosné úrovni tím, že se zničí nebo neutralizují příčiny, které ji vyvolávají. Prevence kriminality je činnost státních orgánů a veřejných organizací zaměřená na stabilizaci kriminality na společensky únosné úrovni odstraněním nebo neutralizací příčinných faktorů. (Veteška , 2020)

Prevence kriminality může být rozdělena na několik kategorií. Tyto přístupy se zaměřují na různé aspekty prevence kriminality a mají různé cíle. Viktimologická prevence zabývá se zvyšováním právního vědomí lidí, informováním dětí o jejich právech a povinnostech,

výrobou a distribuce speciálních varovných letáků s informacemi o tom, jak se vyhnout napadení nebo mu předejít, jak se vzdát alkoholu nebo drog apod. Informování nezletilých i dospělých o zvyšující se kriminalitě komunity nebo okresu, vytváření speciálních center podpory pro mladistvé, jejichž činnost je zaměřena na poskytování komplexní pomoci dětem (právní, materiální a psychologické). (Tomášek, 2010)

Sociální prevence zabývá se příznivými podmínkami společnosti a zaměřuje se na negativní stránky, které často působí jako kriminogenní faktor. Tyto negativní jevy mohou zahrnovat například záškoláctví, návykové látky, prostituci, nezaměstnanost, bezdomovectví a další. Hlavním cílem sociální prevence je vytvoření takových podmínek, aby se lidé necítili vyloučení ze společnosti, měli dostatek příležitostí a zdrojů pro uspokojení svých potřeb a nebyli vystaveni sociálnímu vyloučení. Důraz je kladen na pachatele a jeho sklony k páchání trestné činnosti. Tato prevence je nedílnou součástí sociální politiky. (Tomášek, 2010) Díky sociální prevenci je možné snížit míru kriminality a zlepšit kvalitu života lidí v různých oblastech společnosti.

Situační prevence se nezabývá pachatelem ani okolnostmi, které vedly k danému trestnému činu. Situační preventivní opatření jsou opatření preventivní povahy, jejichž cílem je zabránit spáchání trestného činu konkrétní fyzické osoby nebo podnikatelským subjektem. Zvýšené riziko dopadení nutí pachatele zvážit, zda trestný čin spáchat nebo ne. (Tomášek, 2010)

Prevence kriminality lze taky dělit podle cílových skupin, kde primární prevence se zaměřuje na všechny občany a je obecně nepřímou strategií. To znamená, že primární preventivní opatření jsou adresována celému obyvatelstvu bez ohledu na kriminální rizikovitost jednotlivců. Primární prevence působí na makro-, mezo- a mikrostrukturu obyvatelstva prostřednictvím politiky, jako je hospodářská, sociální, kulturní a právní politika. Cílem primární prevence je působit na příčiny kriminality a snižovat její výskyt. Sekundární prevence patří mezi přímé strategie prevence kriminality, které se zaměřují na potenciální pachatele, oběti a příčiny kriminogenních situací a sociálně nežádoucích jevů, jako jsou drogové a alkoholové závislosti, záškoláctví a vandalismus. Tato forma prevence se věnuje rizikovým jedincům a skupinám, kteří mají zvýšenou pravděpodobnost, že se stanou oběťmi nebo pachatelem trestné činnosti.

Sekundární sociální prevence je zaměřena na kriminálně rizikové skupiny, jako jsou děti bez náležitého dozoru, alkoholici, narkomani a bezdomovci, a zahrnuje aktivity v oblasti

sociální péče, jako jsou poradny, linky důvěry a další podobné služby. Tato prevence se snaží poskytnout podporu a pomoc rizikovým jedincům, aby se vyhnuli kriminální aktivitě a aby se jim umožnilo napravit své chování a situaci.

Terciární prevence, také známá jako "post-delikt ní prevence", se zaměřuje na zabránění opakování trestné činnosti u pachatelů a viktimizace u obětí. Tento druh prevence předpokládá, že k trestnému činu již došlo a je nutné nějakým způsobem na tuto skutečnost reagovat. Terciární prevence se zaměřuje na resocializaci kriminálně narušených osob prostřednictvím poskytování pracovních příležitostí, rekvalifikace, sociálního a rodinného poradenství, rekonstrukce nefunkčního prostředí a pomoci při hledání bydlení. U obětí se terciární prevence snaží předcházet sekundární viktimizaci a pomoci napravit následky trestné činnosti poskytnutím potřebné pomoci. Obecně lze říci, že cílem terciární prevence je navázat na dosažené výsledky předchozích intervencí a obnovit nefunkční sociální prostředí.

3.3.1 Prevence kriminality v České Republice

V České republice existují dva hlavní orgány pro koordinaci a aplikaci prevence kriminality:

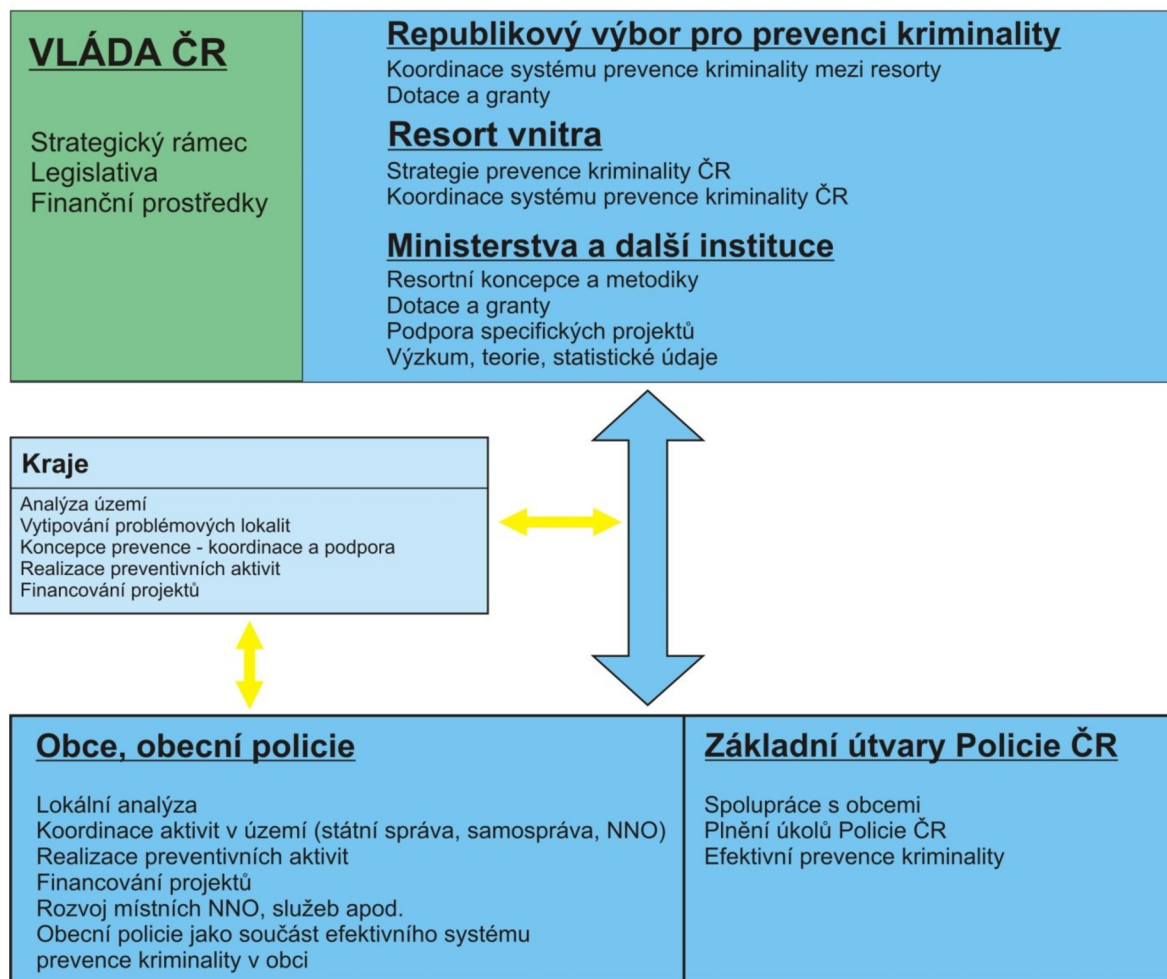
Republikový výbor pro prevenci kriminality, který sjednocuje preventivní politiku mezi různými resorty a vytváří strategii prevence kriminality, a **Poradní sbor pro situační prevenci kriminality**, který se zaměřuje na společné strategie prevence různých druhů kriminality a vytváří opatření k znesnadnění trestné činnosti.

Prevence kriminality v České republice je plánována na pětiletá období, aktuálně od roku 2022 do roku 2027. První strategie byla vytvořena v roce 1996 a spojuje celorepublikové a místní úrovně ve spolupráci se státní správou a samosprávou. Zaměřuje se na jednotlivé druhy kriminality, kriminogenní faktory, bezpečnostní situaci v ohrožených oblastech a na oběti a pachatele trestných činů. Cílem strategie je především snížení obecné kriminality, která ovlivňuje pocit bezpečnosti a důvěru občanů ve státní instituce. Strategie se nezabývá specifickými formami kriminality, jako je extremismus a terorismus, které jsou řešeny jinými dokumenty.

V rámci Evropské unie je tato strategie koordinována s Evropskou sítí prevence kriminality (EUCPN). Vláda ČR stanovuje podmínky, pravidla a poskytuje metodickou, finanční a koordinační podporu pro jednotlivé kraje, aby mohly ovlivňovat preventivní kriminální politiku na svém území. Toto umožňuje spolupráci mezi ministerstvy a obcemi a usnadňuje implementaci preventivních opatření v praxi. Na následujícím obrázku je zobrazen systém prevence kriminality v ČR.

Obrázek č. 2 *Systém prevence kriminality v ČR*

SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR. *Strategie prevence kriminality*. [online]. Praha: MVČR, 2022. [cit. 16. 12. 2019].
Dostupné z : <https://www.mvcr.cz/soubor/01-sp-k-2022-2027-strategie-pk-pdf.aspx>

Prevence kriminality je složitý systém, skládající se z různých preventivních aktivit, projektů a opatření, které mají za cíl eliminovat kriminalitu před jejím vznikem nebo pokračováním.

Tento systém zahrnuje mnoho subjektů, včetně státních institucí jako jsou policie, soudy a vězeňství, ale také nestátní organizace jako jsou církve, nadace a soukromé bezpečnostní agentury. Kromě toho jsou důležitými subjekty v prevenci kriminality rodina, škola, média a každý jednotlivec, který může přispět k prevenci kriminality v rámci své pracovní nebo občanské role. Všichni tyto subjekty spolupracují s cílem dosáhnout společného cíle a minimalizovat kriminalitu. Stát a jeho instituce hrají významnou, ale omezenou roli v prevenci kriminality. Mezi subjekty prevence má zvláštní význam nižší územní samosprávné celky, které mají být v centru pozornosti při řešení problémů s kriminalitou, protože prevence by měla být zaměřena na prostředí, kde problémy vznikají. Je třeba, aby preventivní opatření byla přizpůsobena konkrétním potřebám a situaci na místě, aby byla co neúčinnější. V prevenci kriminality je zapojeno mnoho subjektů, ale policie má v této oblasti zvláštní místo. Policisté mají nekomplexnější a nejobjektivnější informace o trestné činnosti a jejích trendech. Většina policistů, zejména příslušníci pořádkové policie, vykonává každodenní práci jako službu veřejnosti. V některých západních zemích se v posledních letech uplatňuje koncept Community Policing, který klade důraz na komunikaci a partnerství mezi policií a společností. Tento přístup se zaměřuje na příčiny kriminality a snaží se je eliminovat společnými silami s komunitou. Policisté se snaží odhalit a eliminovat problémy v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti co nejdříve. Příslušníci pořádkové služby s osobními a místními znalostmi jsou klíčovými představiteli tohoto přístupu.

Nestátní instituce mají v prevenci kriminality hlavní výhodu oproti trestnímu systému v tom, že nejsou omezeny pouze na reakci na porušení trestních zákonů. Na rozdíl od toho mají nestátní instituce možnost působit na posilování morálních hodnot a kultivaci lidských vztahů, což pozitivně ovlivňuje celkové sociální prostředí. Tento systém je tedy flexibilnější a méně formalizovaný než trestní systém. (Novotný, O., 2008)

Orgány prevence kriminality v České republice jsou začleněny do různých úrovní a orgánů veřejné správy. Nejvyšší orgán pro koordinaci preventivních činností je Republikový výbor pro prevenci kriminality, který zahrnuje zástupce různých ministerstev a dalších státních orgánů. Republikový výbor se zaměřuje na strategické plánování a koordinaci celostátních preventivních aktivit.

Na resortní úrovni jsou pak prevencí kriminality zabývají jednotlivá ministerstva a další orgány státní správy, které mají věcnou působnost v oblastech, které jsou relevantní pro prevenci kriminality. Tyto orgány se zaměřují na tvorbu a implementaci programů prevence kriminality, které vycházejí z jejich působnosti.

Na místní úrovni jsou orgány prevence kriminality zahrnuty do struktury obecních úřadů a městských částí. Tyto orgány mají za úkol identifikovat místní problémy a vyvíjet strategie a programy prevence kriminality pro konkrétní lokality. Policie České republiky také hraje klíčovou roli v prevenci kriminality a má vlastní oddělení pro prevenci kriminality, které spolupracuje s ostatními orgány prevence na různých úrovních.

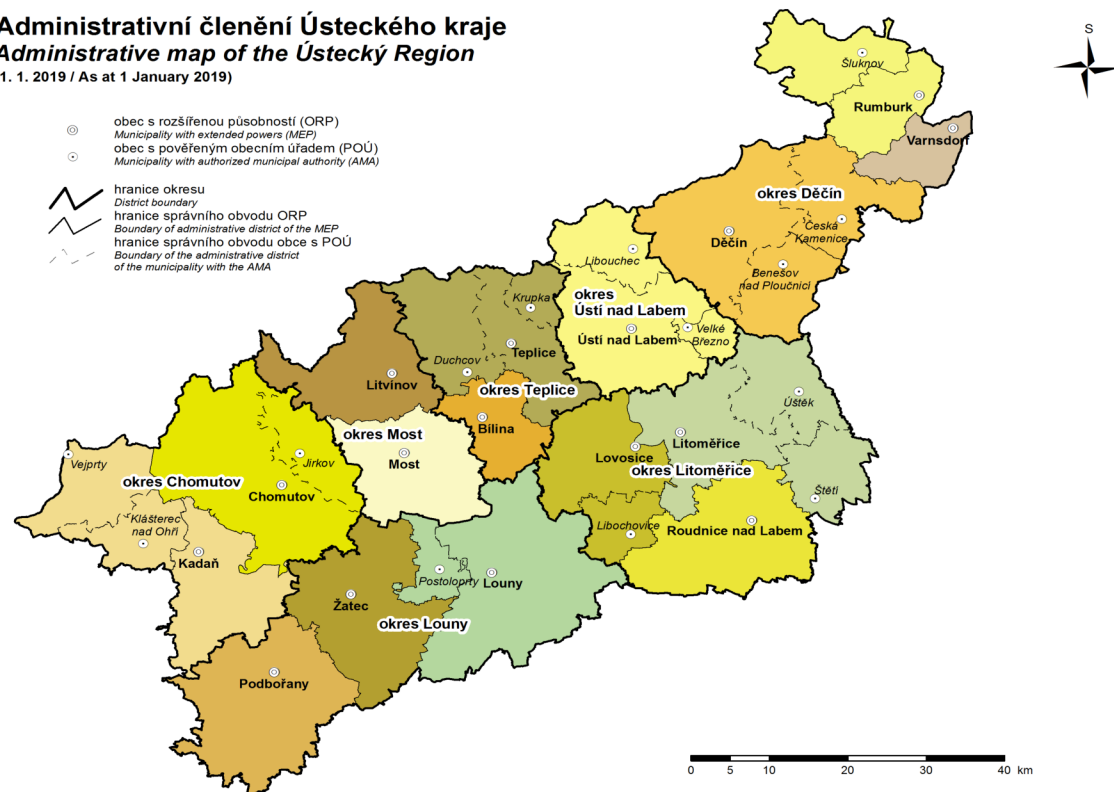
4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika Ústeckého kraje

Ústecký kraj se nachází v severozápadní části České republiky a sousedí s Německem na západě, Libereckým krajem na severovýchodě, Karlovarským a Plzeňským krajem na západě a Středočeským krajem na jihovýchodě. Je regionem s určitými charakteristikami, které mohou ovlivňovat míru kriminality v dané oblasti. Rozloha kraje činí 5 335 km², což představuje 6,8 % celkové rozlohy České republiky. V kraji je 52 % zemědělské půdy, 30 % lesů a 2 % vodních ploch. Počet obyvatel kraje k 2021 roku činil 798 898 a hustota zalidnění činí 149 obyvatel/km². Kraj se dělí na 354 obcí včetně 16 s rozšířenou působností a 30 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Tento administrativní systém vychází z dřívějšího členění na okresy Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem, které jsou zobrazeny na obrázku č. 3. Od 1. ledna 2003 byla zavedena druhá fáze reformy veřejné správy, která stanovila správní obvody obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem, včetně jejich sídel. V Ústeckém kraji vzniklo v této době celkem 16 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, jako jsou Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf a Žatec, a 30 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Největší obec Ústí nad Labem s 90 378 obyvateli je hlavním městem kraje. Region se vyznačuje poměrně mladým obyvatelstvem, jehož průměrný věk je 41,6 let. Ústí nad Labem má čtvrtý nejvyšší počet narozených dětí na 1000 obyvatel (10,0), ale nejvyšší úmrtnost v zemi (11,0 zemřelých na 1000 obyvatel). Ústí nad Labem má v celorepublikovém srovnání nejvyšší rozvodovost na 1 000 obyvatel (2,7) a počet potratů na 100 živě narozených dětí (43,5).

Obrázek č. 3 - Administrativní členění KH kraje

Administrativní členění Ústeckého kraje
Administrative map of the Ústecký Region
(1. 1. 2019 / As at 1 January 2019)

Zdroj: Český zemědělský úřad, 2019. Czso.cz [online]. Ústecký kraj: ČSÚ [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91195091/33008519ma.png/1a702f32-d7ef-4575-bca9-01799b9c5d58?version=1.1&t=1575971763428>

Ústecký kraj má několik specifíků, které ho odlišují od ostatních krajů v České republice. Mezi ně patří věková struktura obyvatelstva – kraj má vysoký podíl starší populace a nízký podíl mladých lidí. Podle dat z roku 2021 tvoří lidé starší 65 let více než 22 % celkového počtu obyvatel kraje, což je o více než 5 % víc než průměr České republiky. Toto může ovlivňovat nejenom ekonomiku kraje, ale také kriminalitu. Vzdělanost v Ústeckem kraje má nižší průměr vzdělání než ostatní kraje v České republice. Podle statistiky z roku 2021 má jen 10 % obyvatel vysokoškolské vzdělání, což je o více než 6 % méně než v celé zemi. Vysoká míra nevzdělanosti může být jedním z faktorů, které zvyšují kriminalitu. Velikost příjmu domácnosti v Ústeckem kraj má nižší průměrný příjem na osobu než průměr v České republice. Podle dat z roku 2021 činí průměrný příjem na osobu 18 879 Kč, což je o více než 2 000 Kč méně než průměr v zemi. Toto může vést k vyšší míře kriminality, zejména v oblasti majetkové trestné činnosti. Míra nezaměstnanosti v Ústeckem kraj má nejvyšší míru

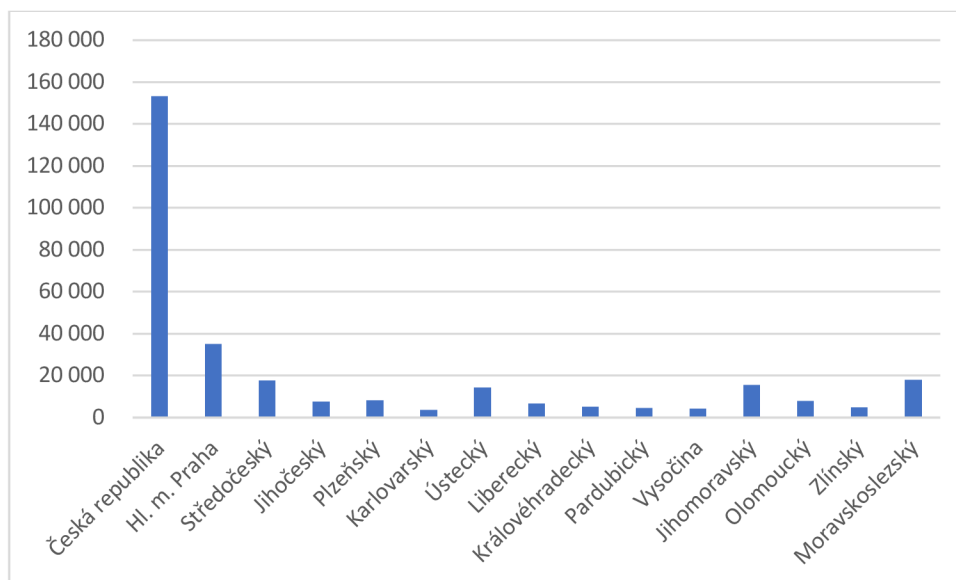

nezaměstnanosti v České republice. Podle statistiky z roku 2021 dosahuje míra nezaměstnanosti 8,7 %, což je více než dvojnásobek průměru v České republice. To může vést k většímu počtu trestných činů, zejména v oblasti majetkové trestné činnosti, kdy se lidé snaží získat peníze jakýmkoliv způsoby. Situace na trhu práce v Ústeckem kraji je silně závislá na těžebním průmyslu, zejména na těžbě hnědého uhlí, která se postupně snižuje. Tento fakt může mít negativní dopad na ekonomiku kraje a může způsobit větší míru nezaměstnanosti.

4.1.1 Vývoj kriminality ve vybraném regionu

Registrované trestné činy krajů v ČR jsou důležitými indikátory pro posouzení bezpečnosti a kriminality v jednotlivých regionech země. Tyto údaje jsou shromažďovány a zpracovávány Ministerstvem vnitra ČR a představují statistiky týkající se trestných činů, které byly oficiálně zaregistrovány a vyšetřovány policií v jednotlivých krajích. Tyto statistiky mohou poskytnout cenné informace pro rozvoj strategií a politik týkajících se kriminality, bezpečnosti a prevence trestné činnosti v daných regionech. Graf č. 1 ukazuje, že Ústecký kraj spolu s Hlavním městem Prahou, Středočeským, Moravskoslezským a Jihomoravským krajem patří mezi nejrizikovější regiony v České republice z hlediska kriminality a je na 5. místě. Pomocí výpočtu jsme získali informaci o přibližném podílu Ústeckého kraje na celkové kriminalitě, která činí 9,4 %. Tato hodnota vyjadřuje, jak velký podíl Ústecký kraj zaujímá v celkovém množství kriminality v České republice.

Graf č.1 - Registrované trestné činy krajů v ČR (2020-2021)

Zdroj: Český statistický úřad, 2022. Czso [online]. Ústí nad Labem: ČSÚ [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/kriminalita-v-usteckem-kraji-v-roce-2021-predbezne-udaje>, vlastní zpracování

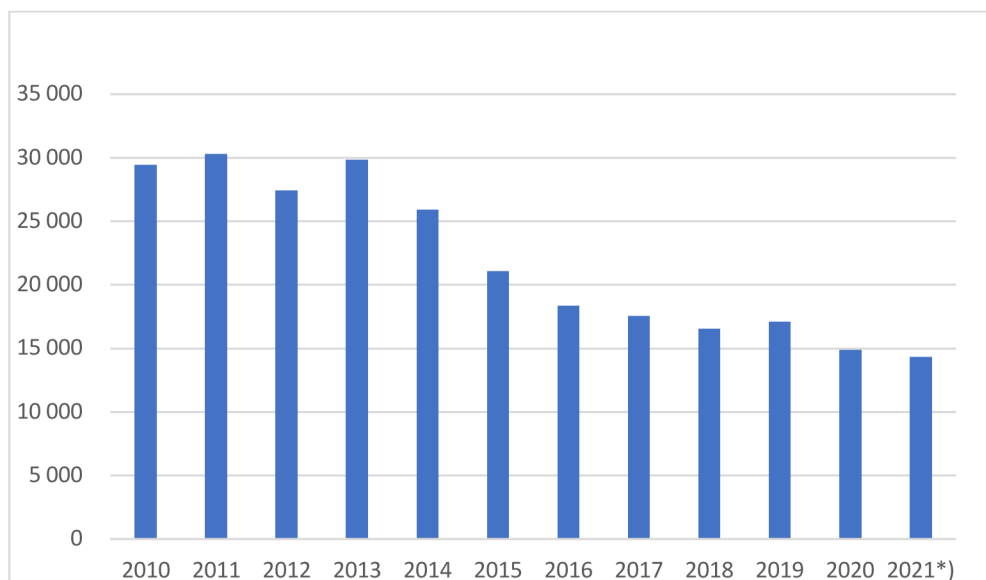
Ústecký kraj jako každý jiný region České republiky zažil v posledních letech vývoj kriminality. Tento vývoj je ovlivněn různými faktory, jako jsou sociální a ekonomické podmínky, vzdělání, zdravotní stav populace a mnoho dalších. Vývoj kriminality v Ústeckém kraji se liší od jiných regionů v zemi, protože každý region má své specifické charakteristiky, které mohou ovlivnit míru a typ kriminality.

V této části se podíváme na statistiky týkající se kriminality v Ústeckém kraji v posledních letech a analyzujeme, jaké trendy v kriminalitě v této oblasti můžeme pozorovat.

Z grafu č.2 je patrné, že v roce 2011 došlo k nárůstu trestných činů na 849 oproti roku 2010. Důvodem je to, že v roce 2011 se světová ekonomika zotavovala z finanční krize a mnoho zemí, včetně České republiky, se potýkalo s ekonomickými problémy. To mohlo vést k nárůstu kriminality, zejména v oblasti majetkových trestných činů, jako jsou krádeže, loupeže a podvody. V roce 2012 došlo ke snížení kriminality o 2 860 případů, nebo 9 %. I když důvody tohoto snížení nejsou úplně jasné, lze říct, že k tomu přispělo zvýšené úsilí ze strany policie a zlepšení ekonomické situace. V roce 2013 došlo k opětovnému nárůstu celkového počtu zaznamenaných trestných činů o 2 421 (8,83%), který se přiblížil úrovni z roku 2011. Tento trend byl způsoben několika faktory, včetně rostoucího počtu lidí žijících v sociálně vyloučených oblastech kraje, nízké kvalifikace obyvatel a zejména amnestií udělené na začátku roku 2013.

Dalším faktorem, který mohl mít vliv na nárůst kriminality v roce 2013 v Ústeckém kraji, byla migrace obyvatel do této oblasti.

Graf.č 2- Registrované trestné činy v Ústeckem kraje

Zdroj: Český statistický úřad, 2022. Czso [online]. Ústí nad Labem: ČSÚ [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/kriminalita-v-usteckem-kraji-v-roce-2021-predbezne-udaje>, vlastní zpracování

Od roku 2014 dochází k postupnému poklesu kriminality až do roku 2018 na 9 367 případů. Celkově však pokles kriminality v Ústeckém kraji může být způsoben tím, že byly v této oblasti realizovány opatření, které vedly ke zlepšení situace na trhu práce a ekonomické stabilitě, zvýšení bezpečnosti, lepší spolupráci mezi policií a obyvateli a lepší prevenci kriminality. Například v roce 2014 byla zahájena preventivní kampaň s názvem "Bezpečný kraj" zaměřená na zvyšování informovanosti občanů o možnostech prevence kriminality a na podporu spolupráce mezi občany a orgány činnými v trestním řízení. Součástí kampaně byly i veřejné besedy, semináře a další akce s cílem informovat občany o možnostech, jak předejít kriminalitě.

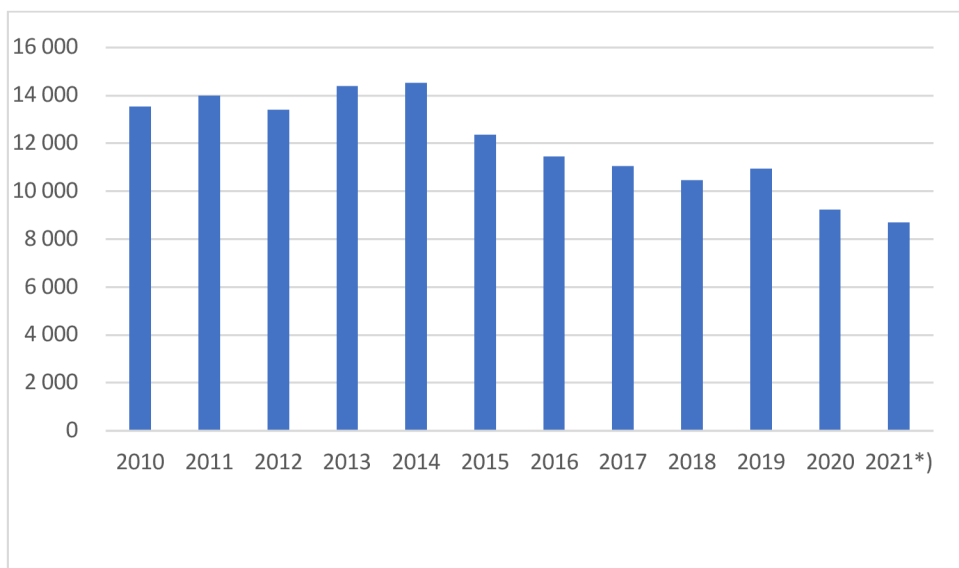
V roce 2015 bylo zahájeno projektové řízení "Bezpečný Ústí nad Labem" s cílem zlepšit bezpečnost ve městě. Projekt zahrnoval například instalaci kamerového systému, zvýšení počtu policistů a ostrahy ve veřejných prostranstvích nebo zřízení bezplatného telefonního čísla pro hlášení trestné činnosti.

V roce 2016 byl zahájen projekt "Obyvatelé hlídají město", který měl za cíl zapojit občany do ochrany veřejného pořádku. Projekt umožňoval občanům hlásit podezřelé osoby nebo situace, které by mohly naznačovat trestnou činnost. V roce 2019 opět vzrostla kriminalita na 539 případů (3,62 %)

Nejnižší kriminalita byla zaznamenána v roce 2021(14 333 případů). Jeden z možných důvodů, proč došlo v roce 2020-2021 ke snížení kriminality, může být spojen s pandemií COVID-19. Zavedení různých omezení a restrikcí mohlo vést k menšímu počtu konfliktů a trestných činů v místech jako restaurace, bary a noční kluby, které byly zavřeny. To zase mohlo přispět k celkovému snížení kriminality v regionu.

Kromě počtu trestných činů, dalším důležitým ukazatelem je objasněnost těchto trestných činů. Do objasněnosti patří případy, kde byli identifikováni pachatelé bez ohledu na to, zda bylo zahájeno trestní stíhání. Graf č. 3 obsahuje data o celkovém počtu objasněných trestných činů v určitém sledovaném období.

Graf č.3 - Počet objasněných TČ Ústeckého kraje (2010-2021)

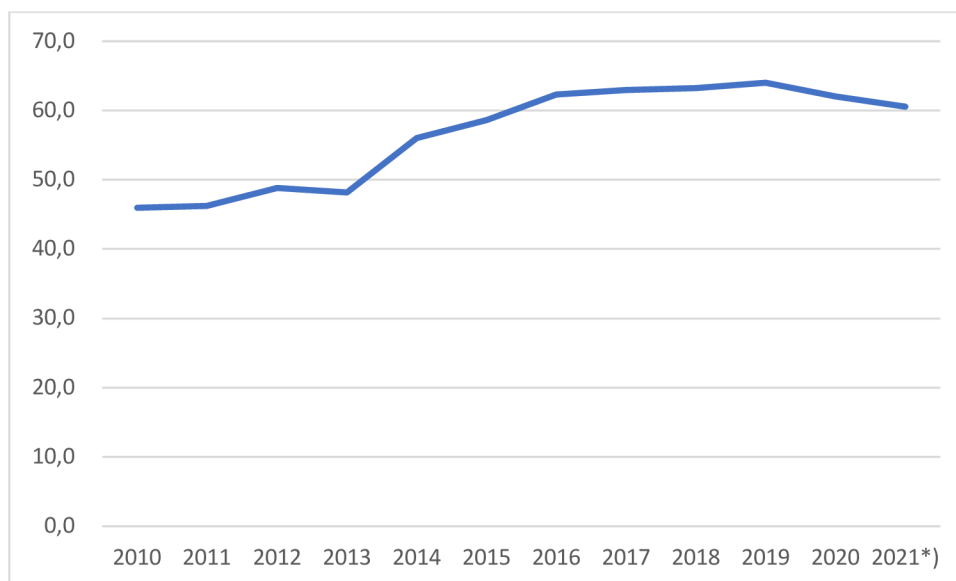
Zdroj: Český statistický úřad, 2022. Czso [online]. Ústí nad Labem: ČSÚ [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/kriminalita-v-usteckem-kraji-v-roce-2021-predbezne-udaje>, vlastní zpracování

Vidíme, že od roku 2010 do roku 2014 počet objasněných trestných činů klesá nebo roste, celková změna mezi těmito dvěma roky je 1 002 případů (narůst o 10,1%) . Existuje mnoho faktorů, které mohou způsobit pokles, jako například nestabilita právního systému, nedostatek policistů, sofistikovanější pachatelé a obavy z pomsty. Pokles objasněnosti má také vliv na veřejné názory a důvěru v orgány, které jsou odpovědné za bezpečnost. Pokud jde o poklesu počtu objasněných trestných činů, může to být způsobeno nedostatečným počtem policistů, kteří se věnují vyšetřování trestných činů, nízkou kvalifikací vyšetřovatelů, kteří nedokáží účinně řešit složité případy, nebo nedostatečnou spoluprací

mezi jednotlivými složkami bezpečnostního systému. Na druhé straně může dojít k nárůstu počtu objasněných trestných činů díky zlepšenému vybavení policie moderními technologiemi, lepší spolupráci s občanskou společností, zlepšené odborné přípravě policistů a dalším faktorům.

Od roku 2015 ukazatel klesá až do roku 2018 na 1886. Pro zvýšení počtu objasněnosti trestných činů byly v roce 2015 vytvořeny Centra pro prevenci kriminality v Ústí nad Labem, které mělo sloužit k prevenci kriminality a koordinaci policejních aktivit. V rámci centra byly zřízeny pracovní skupiny zabývající se prevencí drogové problematiky, domácího násilí a kriminality mládeže. V roce 2019 opět rostou na 480 případů oproti roku 2018. V situaci, kterou popisujeme, neplatí opak a pokud se celkový počet trestných činů snižuje, klesá i počet vyřešených trestných činů. Pokles počtu vyřešených trestných činů by mohl být vnímán jako negativní trend, pokud se počet trestných činů drží na stejné nebo rostoucí úrovni. Graf č.4 ukazuje, zda se trend objasněnosti v kraji zhoršuje nebo zlepšuje a kolik trestných činů bylo objasněno vzhledem k celkovému počtu.

Graf č.4- Procento objasněnosti TČ

Zdroj: Český statistický úřad, 2022. Czso [online]. Ústí nad Labem: ČSÚ [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/kriminalita-v-usteckem-kraji-v-roce-2021-predbezne-udaje>, vlastní zpracování

Procento objasněnosti kriminality je podíl počtu vyřešených trestných činů na celkovém počtu spáchaných trestných činů. To znamená, že tato míra poskytuje informace o tom, jak velká část spáchaných trestných činů byla řádně vyšetřena a řešena policií. Od roku 2010 do roku 2012 procento objasněnosti roste o 2,8%, pak v roce 2013 opět klesá o 0,6%. Už od

roku 2014 procento objasněnosti neustále roste o 7,9% až do roku 2019. Důvodem růstu může být zavedení projektu «Sjednocení technologické platformy Policie ČR», který spočívá v integraci a sjednocení různých technologických systémů, které používá Policie ČR, aby se zlepšila efektivita a koordinace policejní práce a zvýšila se objasněnost trestných činů. Cílem projektu je sjednotit různé informační a komunikační technologie používané Policií ČR a umožnit tak lepší sběr a využití dat při vyšetřování trestných činů. Díky sjednocení technologické platformy měla policie přístup k více informacím, což umožnilo rychlejší identifikaci pachatelů a shromáždění důkazů. Různé policejní složky mohly lépe spolupracovat a koordinovat své činnosti, což mělo vést k efektivnějšímu vyšetřování trestné činnosti. Zlepšení sběru a využití dat mělo také umožnit prevenci trestné činnosti a zvýšení bezpečnosti občanů. Celkově by sjednocení technologické platformy mělo přispět ke zvýšení procenta objasněnosti trestných činů tím, že umožní efektivnější a rychlejší vyšetřování a využití moderních technologií v procesu řešení kriminálních případů. V průběhu období mezi roky 2010 a 2019 procento objasněnosti trestných činu zvýšil o 18 procentního bodu. Tento velmi pozitivní trend ovlivňuje kvalitní práce Orgány činné v trestním řízení, novější metody odhalování porušovatelů zákona, programy prevence kriminality a dotace na rozvoj technologií. V roce 2020 a 2021 tento procent klesá, ale kvůli tomu, že klesá celkový počet trestných činu.

Roční hodnoty kriminality

V této části se analyzuje roční kriminalitu a elementární ukazatele, které jsou s ní spojeny, na základě dat poskytnutých Českým statistickým úřadem. Podle Tabulky č. 1 lze vidět, že největší změnu v TČ zaznamenala první diference v roce 2013, kdy kriminalita vzrostla na 2 421 případů v porovnání s předchozím rokem. Na druhé straně, největší pokles kriminality byl zaznamenán v roce 2015, kdy kriminalita klesla na 4 866 v porovnání s předchozími lety.

Tabulka č. 1 – Elementární charakteristiky kriminality, Ústecký kraj, 2010-2021

Rok	Kriminalita	1. diference	Koeficient růstu
2010	29 438	-	-
2011	30 287	849	1,0288
2012	27 427	-2 680	0,9056
2013	29 848	2 421	1,0883
2014	25 927	-3 921	0,8686
2015	21 061	-4 866	0,8123
2016	18 377	-2 684	0,8726
2017	17 531	-846	0,9539
2018	16 560	-971	0,9446
2019	17 099	539	1,0325
2020	14 872	-2 227	0,8698
2021	14 333	-539	0,9638

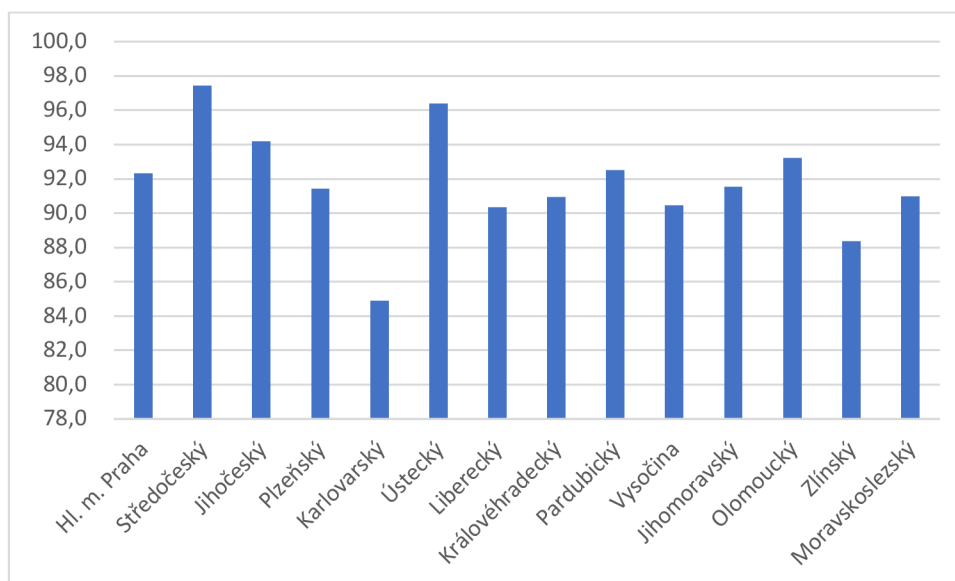
Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Poslední sloupec zobrazuje ukazatel koeficient růstu, který porovnává vývoj v aktuálním roce s předchozím rokem v procentech. Největší procentuální nárůst se pozoruje mezi lety 2012 a 2013, konkrétně o 8,83 %. Na druhé straně největší pokles nastává mezi lety 2014 a 2015 a to o necelých 18,77 %. (Český statistický úřad, 2010–2021)

4.1.2 Intenzita kriminality

Intenzita kriminality a rozsah kriminality jsou dva různé způsoby, jak hodnotit míru kriminality v dané oblasti nebo společnosti. Pro hodnocení používán index kriminality, který vyjadřuje podíl trestných činů na počtu obyvatel a je přepočten na počet 10 000 obyvatel. Tento ukazatel vypovídá o počtu obětí trestných činů na 10 000 obyvatel v dané oblasti nebo společnosti a dává tedy jiný obraz o kriminalitě, než kdyby se pouze srovnával počet trestných činů v dané oblasti nebo společnosti bez ohledu na počet obyvatel. Při pohledu na graf č.5 můžeme říct že Ústecký kraj patří k regionům s nejvyšším indexem kriminality(96,4)

Graf č.5 – Index kriminality v ČR

Zdroj: Český statistický úřad. *Czso* [online]. Ústí nad Labem: Krajská správa ČSÚ, 2022 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/kriminalita-v-usteckem-kraji-v-roce-2021-predbezne-udaje>, vlastní zpracování

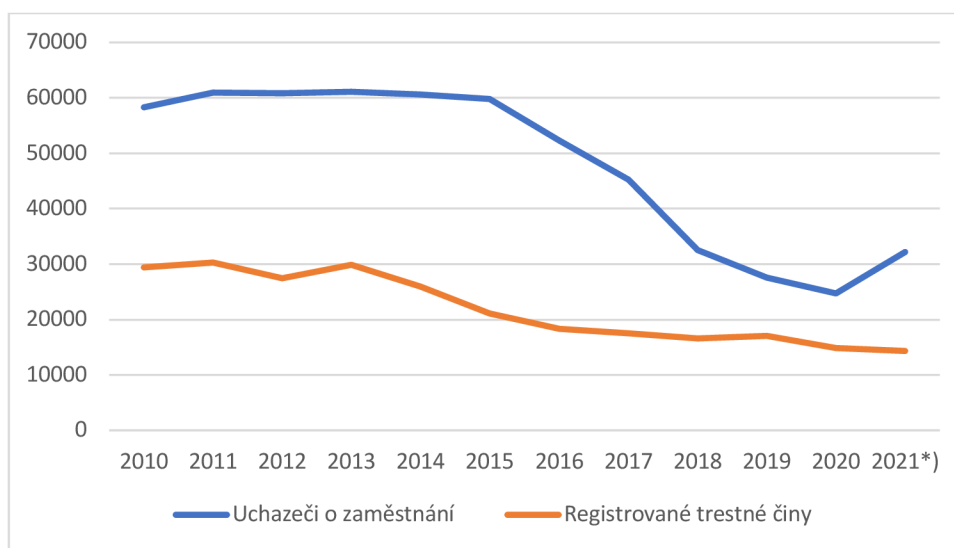
Index kriminality není k dispozici v databázi ČSÚ a musí být vypočítán. Proto byl od roku 2013 spuštěn projekt Mapa kriminality organizací ProPolice/Otevřená společnost, který umožňuje obyvatelům ČR získat některé informace o kriminalitě na základě statistických dat Policie ČR. Tato data jsou zjednodušeně převedena do tabulek a map, které umožňují snadno zjistit strukturu a intenzitu kriminality.

4.2 Nezaměstnanost a kriminalita

Existuje mnoho faktorů, které mohou ovlivnit úroveň kriminality. Jedním z nich je nezaměstnanost, která může vést k růstu kriminality v období ekonomické recese nebo z jiných důvodů. To je způsobeno tím, že někteří lidé, kteří jsou nezaměstnaní, se mohou obracet k páčání trestných činů, aby si zajistili finanční prostředky. Naopak, když je v určité oblasti vysoká koncentrace zaměstnání, může to vést ke snížení kriminality. Graf č. 5 ukazuje, jak se vyvíjela kriminalita a nezaměstnanost v sledovaném období. Z grafu je zřejmé, že se nemusí vždy potvrzovat obecně rozšířený předpoklad, že když je vysoká nezaměstnanost, tak je také vysoká kriminalita.

Graf č.5- Porovnání trestních činů a uchazečů o zaměstnání v Ústeckém kraje

Zdroj Český statistický úřad, 2023. Czso.cz [online]. Ústecký kraj: ČSÚ [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/nezamestnanost-v-usteckem-kraji-v-srpnu-2022>

V 2011 roce došlo ke zvýšení počtu lidí bez práce o 2 607(4.47%) osob kvůli globální ekonomické krizi, která vedla k propouštění zaměstnanců mnoha firem, a dokonce i k hromadnému propouštění v některých podnicích. V následujících dvou letech se počet nezaměstnaných opět navýšil o 198 osob. . V roce 2012 byl změněn zákon o zaměstnanosti, který stanovil, že zaměstnavatelé musí oznámit volná pracovní místa na úřadě práce do deseti dnů. Od roku 2014 až do roku 2020 dochází ke snížení žadatelů o práci. Ve 2014 roku se situace na trhu práce zlepšila, mimo jiné díky práci terénních pracovníků, kteří navštěvují zaměstnavatele a aktivně přispívají k ohlašování volných míst. Důležité jsou také pracovní pozice, které jsou vytvořeny v rámci aktivní politiky zaměstnanosti V roce 2020 bez práce byli 24 717 osob, což oproti roku 2013 pokles o 36 383 osob. V roce 2021 se míra nezaměstnanosti v České republice zvýšila o 7 520 osob zejména v důsledku pandemie COVID-19 a s ní spojených omezení a opatření. Pandemie COVID-19 způsobila uzavření nebo omezení aktivity mnoha odvětví ekonomiky, což vedlo k propouštění zaměstnanců. Restaurace, hotely, kina, divadla a další kulturní instituce musely být uzavřeny, což mělo za následek ztrátu pracovních míst pro mnoho lidí pracujících v těchto oblastech.

Hlavními faktory, které přispívají k vysokému ukazateli uchazečů o zaměstnání v Ústeckém kraji, jsou ekonomické a demografické faktory. V kraji je koncentrováno mnoho

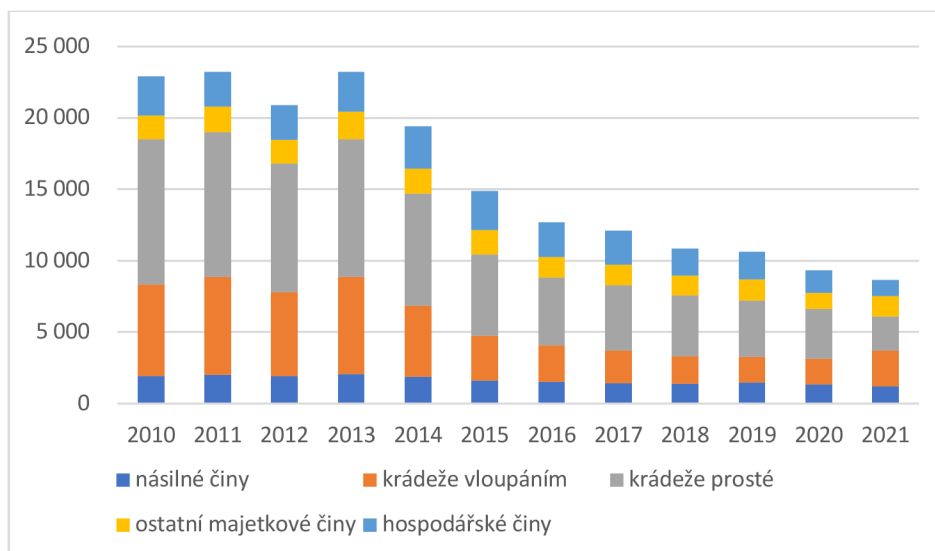
průmyslových podniků, zejména těch, které se specializují na těžbu a zpracování uhlí a chemické výroby. Tyto průmyslové odvětví však postupně ztrácejí na významu a čelí stále větší konkurenci z jiných zemí, což vede k omezení výroby a snižování počtu pracovních míst.

V Ústeckém kraji bylo v posledních letech zaznamenáno několik případů kriminality, zejména v oblasti drogové trestné činnosti, loupeží a násilných trestných činů. Avšak neexistuje přímá souvislost mezi kriminalitou a počtem uchazečů o zaměstnání v kraji. Nezaměstnanost může být faktorem, který přispívá k určitým sociálním problémům, včetně kriminality, ale samotná nezaměstnanost nemusí být jediným ani hlavním faktorem. Vláda a místní úřady v Ústeckém kraji spolupracují s policií a dalšími organizacemi na zlepšení bezpečnosti a prevence kriminality v kraji. To zahrnuje investice do bezpečnostních kamer, zvyšování policejní přítomnosti v problematických oblastech a podporu projektů, které pomáhají sociálně vyloučeným a rizikovým skupinám. Kromě toho se také snaží zlepšovat ekonomické podmínky v kraji, aby se vytvářely nové pracovní příležitosti, což by mohlo mít pozitivní dopad na kriminalitu v kraji.

4.3 Vývoj vybraných druhů kriminality Ústeckého kraje

Bylo zvoleno členění dle druhů trestné činnosti, které je běžně používáno pro statistické údaje a zohledňuje různé druhy kriminality. Toto členění zahrnuje násilnou kriminalitu, majetkovou kriminalitu, mravnostní kriminalitu, hospodářskou kriminalitu, zbývající kriminalitu a ostatní kriminalitu. Toto členění umožňuje dále analyzovat a porovnávat jednotlivé druhy kriminality, což může být užitečné pro stanovení priorit při prevenci a řešení kriminality.

Graf č.6- Druhy kriminality Ústeckého kraje

Zdroj: Český statistický úřad, 2022. Czso [online]. Ústí nad Labem: ČSÚ [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/kriminalita-v-usteckem-kraji-v-roce-2021-predbezne-udaje>, vlastní zpracování

Graf č. 6 ukazuje vývoj úrovně různých druhů kriminality v průběhu období 2010-2021 v Ústeckém kraji. Při analýze grafu č.6 můžeme říci, že nejvyšší hodnotu mají krádeže prosté a krádeže vloupáním. Na grafu je zřejmý klesající trend v počtu jednotlivých druhů majetkové kriminality, zejména krádeží prostých, které jsou nejčastějším trestným činem, protože jsou relativně snadno spáchány. Od roku 2010 do roku 2012 krádeže prosté se snížily na 1 174 případů. Pak v roce 2013 tento ukazatel zvýšil na 632 případů. Z 2014 do 2021 rok krádeže prosté klesly o 5 444 případů. Policie České republiky přijala různá opatření s cílem zabránit tento druh trestné činnosti. Jedním z těchto opatření je koordinace mezi jednotlivými územními odbory, včetně mezikrajské koordinace. K dalším opatřením patří posílení obchůzkové a hlídkové služby, zapojení veřejnosti do ochrany majetku, vazební stíhání recidivistů, spolupráce s obecní a městskou policií a využívání kamerového systému. Během konference na téma "Situační prevence - ochrana majetku", která se konala na Krajském úřadě Ústeckého kraje dne 27. 11. 2013, byla představena metoda ochrany majetku pomocí forenzního značení předmětů. Tato metoda byla prezentována jako možnost zvýšení účinnosti ochrany majetku a prevence kriminality. Ostatní majetková kriminalita taky měla mírný pokles ve sledovaném období a změnila na 291 případů. Výrazný pokles zaznamenal i počet krádeží vloupáním, které se snížily od roku 2010 do roku 2021 téměř na 60% . Důležitým faktorem je pravidelná policejní obhlídka oblastí s vysokou koncentrací chat a chalup mimo sezónu, což výrazně odrazuje pachatele

tím, že je pravděpodobnější, že budou přistiženi při činu. Násilné trestné činy měli nejvyšší hodnotu v roce 2013, 2 070 případu. Pak tento ukazatel se snižoval a v roce 2021 dosáhl 1 192, což znamená pokles o 878 případu.

5 Závěr

V této bakalářské práci byla prováděna analýza kriminality v Ústeckém kraji České republiky. Byla v ní popsána charakteristika tohoto regionu, která dává přesnější konečné výsledky kriminality. Data pro analýzu byla získána za období 2010 až 2021 a umožnila nám sledovat, jak se kriminalita v průběhu let měnila. Největší nárůst kriminality byl zaznamenán mezi roky 2012 a 2013, kdy se počet případů zvýšil o 2 421 (8,83 %). Na druhé straně, největší pokles kriminality byl zaznamenán mezi lety 2014 a 2015, kdy klesl o 18,77 %.

Bylo provedeno také hodnocení procento objasněnosti trestných činů, tedy kolik případů se podařilo policii úspěšně vyřešit. Z výsledků analýzy lze vidět, že díky vylepšení metod a vynikající práci policie se procento vyřešených trestných činů výrazně zvýšilo.

V analýze kriminality v Ústeckém kraji byla provedena srovnávací analýza s ostatními kraji v České republice. Z výsledků vyplývá, že Ústecký kraj patří spolu se Středočeským a Jihomoravským krajem k nejnebezpečnějším oblastem České republiky. V Ústeckém kraji se vyskytuje vysoký index kriminality(96,4), což má velký vliv na bezpečnost obyvatel a může mít i negativní dopad na ekonomický a turistický rozvoj regionu. Srovnávací analýza s ostatními kraji naznačuje, že existují určité společné faktory, které mohou být spojeny s vysokým indexem kriminality. Tyto faktory mohou zahrnovat sociální, ekonomické a demografické faktory.

V této práci byli rozebrány faktory, které mohou mít vliv na úroveň kriminality v Ústeckém kraji. Jedním z těchto faktorů byl ukazatel počet uchazečů o zaměstnání v této oblasti. V období, kdy došlo k výraznějšímu nárůstu nebo poklesu nezaměstnanosti, se kriminalita mohla zvyšovat nebo snižovat nezávisle na tomto ukazateli. To naznačuje, že další faktory, jako jsou například specifika daného regionu nebo úroveň ochrany práv a bezpečnosti, mohou mít rovněž významný vliv na úroveň kriminality v Ústeckém kraji. Vysoký počet uchazečů o zaměstnání v Ústeckém kraji je způsoben ekonomickými a demografickými faktory. Oblast má mnoho průmyslových podniků specializujících se na těžbu a zpracování uhlí a chemickou výrobu. Tyto průmyslové odvětví však ztrácejí na významu a čelí konkurenci z jiných zemí, což vede k omezení výroby a snižování počtu pracovních míst.

Dalším bodem analýzy byla identifikace nejčastějších typů trestných činů v Ústeckém kraji. Z dat vyplynulo, že prosté krádeže a krádeže vloupáním jsou v kraji nejčastějšími trestnými činy. V průběhu let však došlo k výraznému snížení podílu různých druhů trestné činnosti díky efektivní práci bezpečnostních orgánů. Tyto úspěchy byly dosaženy díky zlepšeným metodám prevence kriminality a díky lepší spolupráci s občany, kteří pomáhají s informacemi a podporou při vyšetřování.

Také je nezbytné, aby se vládní a místní orgány zaměřily na identifikaci hlavních příčin kriminality v Ústeckém kraji a vytvořily komplexní strategii, která se bude soustředit na prevenci a potírání těchto příčin. To může zahrnovat posilování policejního a soudního systému, zlepšování sociálních podmínek, podporu vzdělávání a zaměstnanosti, a další opatření, která by mohla snížit kriminalitu v regionu. Kromě toho může být užitečné zvýšit informovanost a zapojení veřejnosti v boji proti kriminalitě.

6 Seznam použitých zdrojů

DIBLÍKOVÁ, Simona a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2016. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017. ISBN 978-80-7338-170-7

HOLOMEK, J. Nezaměstnanost a kriminalita. Trenčín: Trenčianska univerzita A. Dubčeka, 2010. ISBN 978-80-8075-472-3.

KOLOUCH, Jan, 2016. CyberCrime. Praha: CZ.NIC. ISBN 978-80-88168-15-7.

SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-389-6.

SVATOŠOVÁ, Libuše, KÁBA, Bohumil. Statistické metody II. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9.

TOMÁŠEK, Jan. Úvod do kriminologie. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 215 s. ISBN 978-80-7380-746-7.

VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a HULMÁKOVÁ, J. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.

ZOUBKOVÁ, I. a MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex Publishing, 2004. ISBN 80-867-9505-5.

Český statistický úřad, 2022. Czso [online]. Ústí nad Labem: ČSÚ [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/kriminalita-v-usteckem-kraji-v-roce-2021-predbezne-udaje>

Český statistický úřad, 2022. Czso [online]. Ústí nad Labem: ČSÚ [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/kriminalita-v-usteckem-kraji-v-roce-2021-predbezne-udaje>

Český statistický úřad, 2023. Czso.cz [online]. Ústecký kraj: ČSÚ [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/nezamestnanost-v-usteckem-kraji-v-srpnu-2022>

Český statistický úřad. Czso [online]. Ústí nad Labem: Krajská správa ČSÚ, 2022 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/kriminalita-v-usteckem-kraji-v-roce-2021-predbezne-udaje>

Český zemědělský úřad, 2019. Czso.cz [online]. Ústecký kraj: ČSÚ [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91195091/33008519ma.png/1a702f32-d7ef-4575-bca9-01799b9c5d58?version=1.1&t=1575971763428>

HOFERKOVÁ, S. Úvod do kriminologie. [online]. Hradec Králové: Univerzita HK, 2019. Dostupné z: http://inpdf.uhk.cz/wp-content/uploads/2014/03/uvod_do_kriminologie.pdf

Krajský úřad Ústeckého kraje [online], 2022. Ústí nad Labem: KÚ Ústeckého kraje [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz>

Mapakriminality.cz, 2023. Mapakriminality.cz [online]. Praha: Otevřena společnost [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz/#mapa>

Ministerstvo vnitra ČR. Strategie prevence kriminality. [online]. Praha: MVČR, 2022. [cit. 16. 12. 2019]. Dostupné z : <https://www.mvcr.cz/soubor/01-spk-2022-2027-strategie-pk-pdf.aspx>

Ústav práva a právní vědy. Ustavprava.cz [online]. Praha: Ústav práva a právní vědy, o.p.s, 2023 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.ustavprava.cz/blog/2018/01/hospodarska-kriminalita-a-jeji-nejrozsirenejsi-pripady/>

7 Přílohy

Příloha 1: Registrované trestné činy v Ústeckém kraje

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
TČ	29 438	30 287	27 427	29 848	25 927	21 061	18 377	17 531	16 560	17 099	14 872	14 333

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Příloha 2: Objasněnost a procento objasněnosti trestných činů

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Objasněné TČ	13 532	13 995	13 393	14 376	14 534	12 352	11 445	11 040	10 466	10 946	9 23 1	8 685
% objasněnosti	46,0	46,2	48,8	48,2	56,1	58,6	62,3	63,0	63,2	64,0	62,1	60,6

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Příloha 3: Druhy trestných činů

	násilné činy	krádeže vloupáním	krádeže prosté	hospodářské činy	ostatní majetkové činy
2010	1 926	6 408	10 154	2 705	1 699
2011	2 018	6 857	10 125	2 421	1 790
2012	1 905	5 913	8 980	2 401	1 669
2013	2 070	6 810	9 612	2 768	1 950
2014	1 877	4 986	7 830	2 973	1 744
2015	1 610	3 126	5 710	2 746	1 696
2016	1 516	2 561	4 735	2 436	1 441
2017	1 440	2 277	4 567	2 371	1 462
2018	1 367	1 956	4 229	1 911	1 388
2019	1 467	1 821	3 925	1 919	1 471
2020	1 350	1 785	3 498	1 565	1 128
2021	1 192	2 533	2 386	1 113	1 408

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

Příloha 4: Uchazeči o zaměstnání v Ústeckem kraje

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Uchazeči o zaměstnání	58 295	60 902	60 896	61 100	60 566	59 788	52 244	45 188	32 479	27 600	24 717	32 237

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování